

Wat als je je
eigen geheugen
niet meer kan
vertrouwen?

Vals leven

PIERRE LEMAITRE

XANDER
THRILLER

Ook verschenen van Pierre Lemaitre bij Xander Uitgevers

Alex (2013)

Tot ziens daarboven (2014)

Irène (2014)

Camille (2014)

Rosy (2015)

PIERRE LEMAITRE

Vals leven

Uitgegeven door Xander Uitgevers bv
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Robe de marié*
Eerder verschenen als *Bruidsjurk*
Oorspronkelijke uitgever: Calmann-Lévy
Vertaling: Yvonne Kloosterman
Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: Corbis
Auteursfoto: Richard Dumas
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Copyright © 2009 Calmann-Lévy
Copyright © 2016 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers bv, Amsterdam

Eerste druk 2016

ISBN 978 94 0160 504 5 | NUR 305

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren.
Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen,
dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave
mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie,
internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor Pascaline,
zonder wie dit boek er niet zou zijn*

SOPHIE

Proloog

Hijgend zit ze op de grond, met haar rug tegen de muur en haar benen gestrekt.

Leo ligt roerloos tegen haar aan, zijn hoofd rust op haar dijen. Met haar ene hand streelt ze zijn haar, met haar andere hand probeert ze haar tranen weg te vegen, maar haar bewegingen zijn ongecontroleerd. Ze huilt. Soms worden haar snikken kreten, die diep uit haar binnenste komen. Haar hoofd gaat zachtjes heen en weer. Af en toe is haar verdriet zo intens, dat ze met haar achterhoofd tegen de wand bonkt. De pijn biedt haar een beetje troost, maar al gauw stort ze opnieuw in. Leo is erg lief, hij beweegt niet. Ze slaat haar ogen neer en kijkt naar hem. Dan drukt ze zijn hoofd tegen haar buik en barst weer in huilen uit. Niemand kan zich voorstellen hoe ongelukkig ze is.

1

Die ochtend is ze, zoals zo vaak gebeurde, in tranen en met een dichtgeknepen keel wakker geworden, terwijl er geen speciale reden was om zich zorgen te maken. Tranen zijn niets bijzonders in haar leven: ze huilt elke nacht sinds ze krankzinnig is. Als ze 's morgens niet zou voelen dat haar wangen nat waren van de tranen, zou ze zelfs kunnen denken dat haar nachten rustig waren en ze diep had geslapen. Haar betraande gezicht en haar dichtgeknepen keel waren 's morgens eenvoudige aanwijzingen. Sinds wanneer? Sinds het ongeluk van Vincent? Sinds zijn dood? Sinds de eerste dood, veel eerder?

Ze leunt op een elleboog en veegt haar ogen af met het laken, terwijl ze op de tast haar sigaretten zoekt en ze niet vindt. Ineens herinnert ze zich waar ze is. Alles komt bij haar boven, de gebeurtenissen van de vorige dag, de avond... Ze herinnert zich onmiddellijk dat ze weg moet gaan, dat ze dit huis moet verlaten. Opstaan en vertrekken, maar ze blijft, gekluisterd aan het bed, niet in staat zich te bewegen. Uitgeput.

Als ze er eindelijk in slaagt zich los te maken van het bed en naar de zitkamer te lopen, zit mevrouw Gervais op de bank, rustig gebogen over haar toetsenbord.

‘Hoe gaat het? Uitgerust?’

‘Het gaat goed. Uitgerust.’

‘Je ziet er slecht uit.’

‘Zo is het elke morgen.’

Mevrouw Gervais slaat haar tekst op en klapt haar laptop dicht.

‘Leo slaapt nog,’ zegt ze, terwijl ze vastbesloten naar de kapstok loopt. ‘Ik durfde niet bij hem te gaan kijken, uit angst dat ik hem wakker maak. Aangezien hij vandaag geen school heeft, is het beter dat hij slaapt, dat hij je een beetje met rust laat...’

Geen school vandaag. Sophie kan het zich vaag herinneren. Een of andere pedagogische bijeenkomst. Mevrouw Gervais staat bij de deur, ze heeft haar jas al aan.

‘Ik moet je alleen laten...’

Sophie voelt dat ze de moed niet zal hebben om haar besluit kenbaar te maken. Maar al had ze die moed wel, ze zou er geen tijd voor hebben. Mevrouw Gervais had de deur al achter zich gesloten.

Vanavond...

Sophie hoort haar voetstappen op de trap. Christine Gervais maakt nooit gebruik van de lift.

Het is stil geworden. Voor het eerst sinds Sophie hier werkt, steekt ze een sigaret op, midden in de zitkamer. Ze begint heen en weer te lopen. Ze is net een overlevende van een ramp, alles wat ze ziet lijkt zinloos. Ze moet vertrekken. Nu ze alleen is en een sigaret staat te roken, voelt ze zich minder gehaast. Maar ze weet dat ze zich moet klaarmaken voor vertrek, vanwege Leo. Om een beetje tot zichzelf te komen gaat ze naar de keuken en zet de waterkoker aan.

Leo. Zes jaar.

Toen ze hem voor het eerst zag, had ze hem meteen mooi gevonden. Dat was vier maanden geleden, in dezelfde zitkamer aan de Rue Molière. Hij was binnengestormd, was vlak voor haar blijven staan en had haar strak aangekeken, zijn hoofd een beetje schuin. Het teken dat hij diep nadacht. Zijn moeder had simpelweg gezegd: ‘Leo, dit is Sophie, over wie ik het heb gehad.’

Hij had haar lange tijd aangestaard. Toen had hij gezegd: 'Oké,' en had een stap naar voren gedaan om haar een kus te geven.

Leo is een lief kind, een beetje wispelturig, intelligent en ontzettend levendig. Het is Sophies taak om hem 's morgens naar school te brengen, hem om twaalf uur en 's middags na schooltijd op te halen en op hem te passen tot het onvoorspelbare tijdstip waarop het mevrouw Gervais of haar man lukt om thuis te komen. Haar werkdag eindigt ergens tussen vijf uur 's middags en twee uur 's nachts. Haar beschikbaarheid was een doorslaggevende factor om de baan te krijgen: ze heeft geen privéleven, dat was vanaf het eerste gesprek duidelijk geweest. Mevrouw Gervais probeerde discreet gebruik te maken van die beschikbaarheid. Maar het leven van alledag wint het altijd van de principes, en binnen twee maanden was Sophie al een onmisbaar radertje in het gezinsleven. Omdat ze er altijd was, altijd bereid, altijd beschikbaar.

Leo's vader, een lange, norske, ruwe veertiger, heeft een hoge functie op het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zijn echtgenote, een grote, elegante vrouw met een ongelooflijk verleidelijke glimlach, probeert de eisen van haar baan als statistica op een accountantskantoor te verenigen met die als de moeder van Leo en de vrouw van een toekomstige staatssecretaris. Beiden hebben een uitstekend salaris. Sophie is zo wijs geweest daar niet van te profiteren toen ze over haar eigen salaris onderhandelde. In feite heeft ze er niet eens aan gedacht, omdat het voorstel dat ze haar deden voldoende was voor haar behoeften. Aan het eind van de twee maanden gaf mevrouw Gervais haar salarisverhoging.

Leo zweert alleen nog maar bij Sophie. Ze lijkt de enige te zijn die moeiteloos gedaan kan krijgen waar zijn moeder uren over zou doen. Hij is niet, zoals ze had kunnen vrezen, een verwend, veeleisend kind, een dwingeland, maar een rustige jongen die kan luisteren. Natuurlijk heeft hij zo zijn nukken en grillen,

maar hij heeft veel met Sophie op. Ze staat boven aan zijn lijst met favorieten.

Elke avond, tegen zes uur, belt Christine Gervais om te horen of er nog nieuws is en om enigszins gegeneerd aan te kondigen hoe laat ze thuis is. Ze praat altijd een paar minuten met haar zoon en dan met Sophie, tegen wie ze iets persoonlijks probeert te zeggen.

Die pogingen hebben weinig succes: Sophie houdt zich, niet bewust, aan de gebruikelijke algemeenheden, waarin het dagelijkse verslag de belangrijkste plaats inneemt.

Leo gaat elke avond om klokslag acht uur naar bed. Dat is belangrijk. Sophie heeft geen kind, maar ze heeft wel principes. Nadat ze Leo een verhaaltje heeft voorgelezen, installeert ze zich voor de rest van de avond voor het enorme platte beeldscherm van de televisie, die vrijwel alle satellietzenders kan ontvangen. Een verkapt cadeau dat mevrouw Gervais aan Sophie had gegeven toen die twee maanden in dienst was. Mevrouw Gervais had gemerkt dat Sophie altijd voor de buis zat, hoe laat ze ook thuiskwam. Mevrouw Gervais had zich er herhaaldelijk over verbaasd dat een vrouw van dertig jaar, duidelijk ontwikkeld, zich tevredenstelde met zo'n bescheiden baantje, en al haar avonden voor een klein scherm doorbracht, ook al was het nu groter geworden. Tijdens hun eerste gesprek had Sophie tegen haar gezegd dat ze communicatiewetenschappen had gestudeerd. Toen mevrouw Gervais daar iets meer over had willen weten, had Sophie gezegd dat ze haar einddiploma had gehaald, dat ze had gewerkt voor een bedrijf dat oorspronkelijk Engels was, zonder te vertellen waaruit haar werk daar had bestaan, en dat ze getrouwd was geweest, maar nu niet meer. Christine Gervais had genoeg genomen met die informatie. Sophie was haar aanbevolen door een van haar jeugdvriendinnen, manager van een uitzendbureau, die Sophie, om een of andere raadselachtige reden, sympathiek had gevonden gedurende hun enige gesprek. Bovendien was er haast geboden: het vorige kinder-

meisje van Leo had onverwachts ontslag genomen. Het kalme en ernstige gezicht van Sophie had vertrouwen ingeboezemd.

In de eerste weken had mevrouw Gervais subtiële pogingen gedaan om iets meer te weten te komen over Sophies leven, maar ze was er tactvol mee gestopt. Gezien Sophies antwoorden, vermoedde ze dat een verschrikkelijk maar geheim drama Sophies leven moest hebben verwoest. Een restje romantiek zoals dat overal nog te vinden is, zelfs bij gegoede burgers.

Als de waterkoker stopt is Sophie, zoals zo vaak, in gedachten verzonken. Dat kan lang duren. Een soort verstrooidheid. Haar verstand lijkt zich te concentreren op een idee, een beeld. Haar gedachten cirkelen eromheen, heel langzaam, als insecten. Ze heeft geen besef meer van tijd. En dan is ze ineens weer terug in het hier en nu en neemt ze haar normale leven weer op waar ze het heeft onderbroken. Zo gaat het altijd.

Vreemd genoeg duikt deze keer het gezicht op van dokter Brevet. Ze heeft in geen tijden aan hem gedacht. Ze beschouwt hem niet als een dokter. Aan de telefoon had ze zich een grote, autoritaire man voorgesteld, maar het was een klein mannetje. Je zou zeggen een notarisklerk die onder de indruk is omdat hij minder belangrijke klanten mag ontvangen. Langs de muur stond een kast vol boeken. Sophie wilde blijven zitten. Dat had ze gezegd toen ze binnenkwam: 'Ik wil niet gaan liggen'. Dokter Brevet had een handgebaar gemaakt, om aan te geven dat het geen probleem was. 'Hier gaat niemand liggen,' had hij eraan toegevoegd. Sophie had zo goed mogelijk haar verhaal verteld. 'Een dagboek,' had de dokter ten slotte bevolen. Sophie moest alles wat ze deed opschrijven. Misschien dat ze haar vergeetachtigheid overdreef. Ze moest proberen de dingen objectief te bekijken, had dokter Brevet gezegd. Op die manier 'kunt u precies bepalen wat u vergeet, wat u kwijtraakt'. Daarna was Sophie alles gaan noteren. Dat had ze drie weken gedaan... Tot de volgende sessie. En gedurende die periode was ze heel wat kwijtge-

raakt! Ze was afspraken vergeten, en twee uur voordat ze weer een afspraak met dokter Brevet had, besepte ze dat het dagboek kwijt was. Nergens te vinden. Ze had overal gezocht. Was het ook die dag niet dat ze het verjaardagscadeau voor Vincent had gevonden? Het cadeau dat ze niet had kunnen vinden toen ze hem ermee wilde verrassen?

Alles loopt door elkaar, haar leven is één grote warboel...

Ze giet water in de theekom en rookt haar sigaret op. Vrijdag. Geen school. Normaal gesproken moet ze alleen op woensdag de hele dag op Leo passen, en soms in het weekend. Ze neemt hem overal mee naar toe, afhankelijk van waar ze zin in hebben en van wat mogelijk is. Tot nu toe hebben ze zich uitstekend geamuseerd met z'n tweetjes, en vaak hebben ze gekibbeld. Dus alles gaat goed.

Tenminste, tot ze enige verwarring begon te voelen, wat lastig was. Ze wilde er geen belang aan hechten. Ze probeerde het weg te jagen, als een vervelende vlieg, maar het kwam steeds terug. Aanvankelijk was er niets alarmerends. Alleen iets wat onderhuids en onuitgesproken was. Iets geheims dat hen beiden zou aangaan.

Totdat ze plotseling de waarheid zag, de dag ervoor, in het Dantremont-park.

Het einde van de meimaand was heel mooi geweest in Parijs. Leo had een ijsje gewild. Ze was op een bankje gaan zitten, want ze voelde zich niet zo lekker. Eerst had ze dat toegeschreven aan het feit dat ze in het park waren, een plek waar ze een hekel aan had omdat ze gesprekken met huismoeders probeerde te vermijden. Ze heeft de vaste bezoekers van het park, die met haar in contact wilden komen, weten af te schrikken. Nu waakten ze ervoor haar aan te spreken. Maar ze heeft nog heel wat te stellen met de vrouwen die incidenteel in het park zijn, met de nieuwkomers, met de voorbijgangers, laat staan met de gepensioneerden. Ze houdt niet van het park.

Ze bladerde verstrooid in een tijdschrift toen Leo voor haar kwam staan. Hij keek haar strak aan terwijl hij zijn ijsje at. Ze beantwoordde zijn blik. En op dat moment begreep ze dat ze niet langer kon verbergen wat nu overduidelijk was: gek genoeg begon ze een hekel aan hem te krijgen.

Hij keek haar nog steeds strak aan. Ze was onthutst om te merken hoe onverdraaglijk ze het vond om hem te zien, zijn engelengezichtje, zijn volle lippen, zijn onnozele glimlach, zijn belachelijke kleren.

Ze zei: 'Laten we gaan,' alsof ze had gezegd: 'Ik ga'. De machine in haar hoofd was weer in werking. Met zijn gaten, zijn gebreken, zijn leemtes, zijn onzinnigheden... Terwijl ze zich haastig naar het huis begaf (Leo klaagde dat ze te snel liep), werd ze bestormd door verwarde beelden: de auto van Vincent, verpletterd tegen een boom, knipperende zwaailichten in de nacht, haar horloge onder in een juwelenkistje, het lichaam van mevrouw Duguet dat van boven aan de trap naar beneden viel, het alarm van het huis dat midden in de nacht afging. De beelden gingen eerst de ene en dan de andere kant op, nieuwe beelden, oude. De duizeligmakende machine ging maar door.

Sophie heeft haar jaren van waanzin niet geteld. Het gaat zo ver terug... Door al het lijden heeft ze de indruk dat de tijd dubbel zo snel voorbij is gegaan. Aanvankelijk was het een zacht glooiende helling geweest. In de loop der maanden had ze het idee gekregen dat ze in een achtbaan zat en razendsnel naar beneden ging. In die tijd was Sophie getrouwd. Het was voor... alles. Vincent was een zeer geduldig man. Telkens wanneer Sophie terugdacht aan Vincent, leken de beelden van hem in elkaar over te lopen: de jonge Vincent, glimlachend, altijd en eeuwig kalm, vermengde zich met de Vincent van de laatste maanden, de Vincent met het afgematte gezicht, de bleke gelaatskleur, de doffe ogen. In het begin van hun huwelijk (Sophie zag hun appartement nog precies voor zich, en vroeg zich af hoe één hoofd zo chaotisch kan zijn en tegelijkertijd zulke haarscherpe her-

inneringen kan hebben) was er alleen maar verstrooidheid geweest. Sophie is verstrooid, werd er gezegd. Maar ze troostte zichzelf omdat ze altijd verstrooid was geweest. Daarna was haar verstrooidheid veranderd in grilligheid. En binnen een paar maanden was alles misgegaan. Ze was afspraken vergeten, dingen, mensen, ze begon voorwerpen, sleutels, papieren kwijt te raken, die ze weken later op de vreemdste plekken terugvond. Ondanks zijn kalmte was Vincent geleidelijk aan gespannen geworden. Begrijpelijk. De pil vergeten, verjaardagsgeschenken kwijtraken, ook de kerstversieringen... Dat irriteerde mensen met een sterker karakter. Toen was Sophie alles gaan opschrijven, met de nauwgezetheid en de zorgvuldigheid van een verslaafde die een poging doet om af te kicken. Ze raakte de notitieboekjes kwijt. Ze raakte haar auto en haar vrienden kwijt. Ze werd gearresteerd wegens diefstal. Haar stoornissen hadden geleidelijk alle aspecten van haar leven aangetast en ze begon haar gebreken, als een alcoholist, te maskeren en ze begon ook te liegen, zodat Vincent of iemand anders niets zou merken. Een therapeute stelde voor dat ze zich liet opnemen in een ziekenhuis. Ze weigerde, tot de dood haar waanzin binnenkwam.

Al lopende deed Sophie haar tas open, deed haar hand erin, stak trillend een sigaret op en nam een fikse trek. Ze sloot haar ogen. Ondanks het gegons in haar hoofd en het onbehaaglijke gevoel dat haar kwelde, merkte ze dat Leo niet meer naast haar liep. Ze draaide zich om en zag dat hij ver achter haar stond. Midden op het trottoir, met zijn armen over elkaar en een gesloten gezicht, koppig weigerend om verder te lopen. De aanblik van het pruilende kind op de stoep vervulde haar plotseling met een enorme woede. Ze liep naar hem toe en gaf hem een harde klap.

Het geluid van die klap maakte haar wakker. Ze schaamde zich. Ze draaide zich om en keek of iemand haar had gezien. Er was niemand. Het was stil op straat, er was alleen een motor die hen langzaam passeerde. Ze keek naar het kind, dat over zijn

wang wreef. Hij beantwoordde haar blik, zonder te huilen, alsof hij vaag aanvoelde dat het allemaal niet echt iets met hem te maken had.

‘We gaan naar huis,’ zei ze resoluut. Dat was alles.

Ze spraken de hele avond niet meer met elkaar. Ieder had daar zijn eigen reden voor. Sophie vroeg zich af of ze geen problemen met mevrouw Gervais zou krijgen door die klap, terwijl ze best wist dat het haar niets kon schelen. Nu moest ze vertrekken. Het leek of ze al weg was.

Alsof de duvel ermee speelde kwam Christine Gervais die avond laat thuis. Sophie sloep op de bank, terwijl op het televisiescherm een basketbalwedstrijd werd gespeeld onder luid gejuich van het publiek. Sophie werd wakker van de stilte toen mevrouw Gervais de tv uitzette.

‘Het is laat,’ verontschuldigde ze zich.

Sophie keek naar de in een jas gehulde gestalte die voor haar stond, en bromde een zwak ‘nee’.

‘Wil je hier blijven slapen?’

Als mevrouw Gervais laat thuiskwam stelde ze Sophie altijd voor te blijven, maar Sophie weigerde steeds en dan betaalde mevrouw Gervais de taxi.

In een oogwenk zag Sophie de film terug van het eind van die dag, de stille avond, de ontwijkende blikken, Leo met een ernstig gezicht, die geduldig naar het verhaaltje-voor-het-slapen-gaan luisterde terwijl hij zichtbaar aan iets anders dacht. Toen hij duidelijk met veel moeite de laatste kus van haar in ontvangst nam, verbaasde ze zichzelf door te zeggen: ‘Het is niets, kindje, het is niets. Sorry...’

Leo knikte. Het leek op dat moment of het volwassen leven een abrupte inval in zijn universum had gedaan, en dat ook hij heel moe was. Hij sloep onmiddellijk.

Deze keer accepteerde Sophie het aanbod om te blijven slapen, ze was totaal uitgeput.

Ze legt haar handen om het kopje met koud geworden thee, zonder zich druk te maken over haar tranen, die hoorbaar op de parketvloer vallen. Heel even is er een beeld, het levenloze lichaam van een kat, vastgespijkerd aan een houten deur. Een zwart-witte kat. En nog meer beelden. Wat een doden! Er zijn veel doden in haar levensverhaal.

Het is tijd. Een blik op de keukenklok: twintig over negen. Zonder het te beseffen heeft ze weer een sigaret opgestoken. Ze drukt hem nerveus uit.

‘Leo!’

Haar eigen stem maakt dat ze opspringt. Ze hoort er angst in, maar ze weet niet waar die angst vandaan komt.

‘Leo?’

Ze rent naar de kinderkamer. De dekens op het bed liggen slordig, omhooggeduwd door iets groots eronder. Ze haalt opgelucht adem en glimlacht een beetje. Het verdwijnen van haar angst leidt haar in weerwil van zichzelf naar een soort dankbare tederheid.

Ze loopt naar het bed en zegt: ‘Waar is dat jongetje nou toch?’

Ze draait zich om.

‘Hier misschien...’

Ze doet met een klap de deur van de grenenhouten kast dicht, terwijl ze uit een ooghoek het bed in de gaten houdt.

‘Nee, niet in de kast. In de laden misschien...’

Ze schuift een paar laden open en dicht, en zegt: ‘Niet hier... Niet daar... Nee... Waar kan hij toch zijn?’

Ze loopt naar de deur en zegt hardop: ‘Nou, hij is er niet, dan ga ik maar...’

Ze slaat de deur dicht, maar blijft in de kamer, haar blik op het bed en de dekens gericht. Ze wacht op een beweging. En dan krijgt ze een onbehaaglijk gevoel, een steen in haar maag. De vorm die het lijfje onder de dekens maakt, is onmogelijk. Ze blijft staan staren, opnieuw krijgt ze tranen in haar ogen, maar het zijn niet dezelfde, het zijn de tranen van vroeger. De tranen

die de kleuren van de regenboog geven aan het lichaam van een bloedende man die in elkaar is gezakt en met zijn hoofd op het stuur van zijn auto ligt. De tranen die de handen op de rug van de oude vrouw vergezellen, als ze van de trap valt.

Sophie loopt als een robot naar het bed en trekt met een ruk de dekens weg.

Het is Leo, inderdaad, maar hij slaapt niet. Hij is naakt, ineengedoken, zijn polsen zijn vastgemaakt aan zijn enkels, zijn gebogen hoofd rust op zijn knieën. Van opzij heeft zijn gezicht een verschrikkelijke kleur. Het is stevig vastgebonden met zijn pyjama. De veter om zijn nek is zo strak aangetrokken, dat er een diepe snee in zijn vlees zit.

Ze legt haar hand op haar mond, in een vergeefse poging het braaksel tegen te houden. Ze buigt voorover, terwijl ze haar uiterste best doet om zich niet aan het lichaam van het kind vast te klampen. Maar ze kan niet anders dan op het bed leunen. Onmiddellijk kantelt het kleine lichaam, Leo's hoofd stoot tegen haar knieën. Ze drukt hem zo hard tegen zich aan, dat ze beiden omvallen.

En daar zit ze dan op de grond, met haar rug tegen de muur, en het ijskoude, levenloze lichaam van Leo tegen zich aan... Haar eigen gebrul maakt haar van streek, alsof het van iemand anders afkomstig is. Ze kijkt naar het kind. Ondanks de waas van tranen die haar zicht vertroebelt, kan ze de omvang van de ramp inschatten. Met een automatische beweging strijkt ze over zijn haren. Hij ligt met zijn witte gezicht naar haar toe, zijn starrende ogen zijn wijdopen.